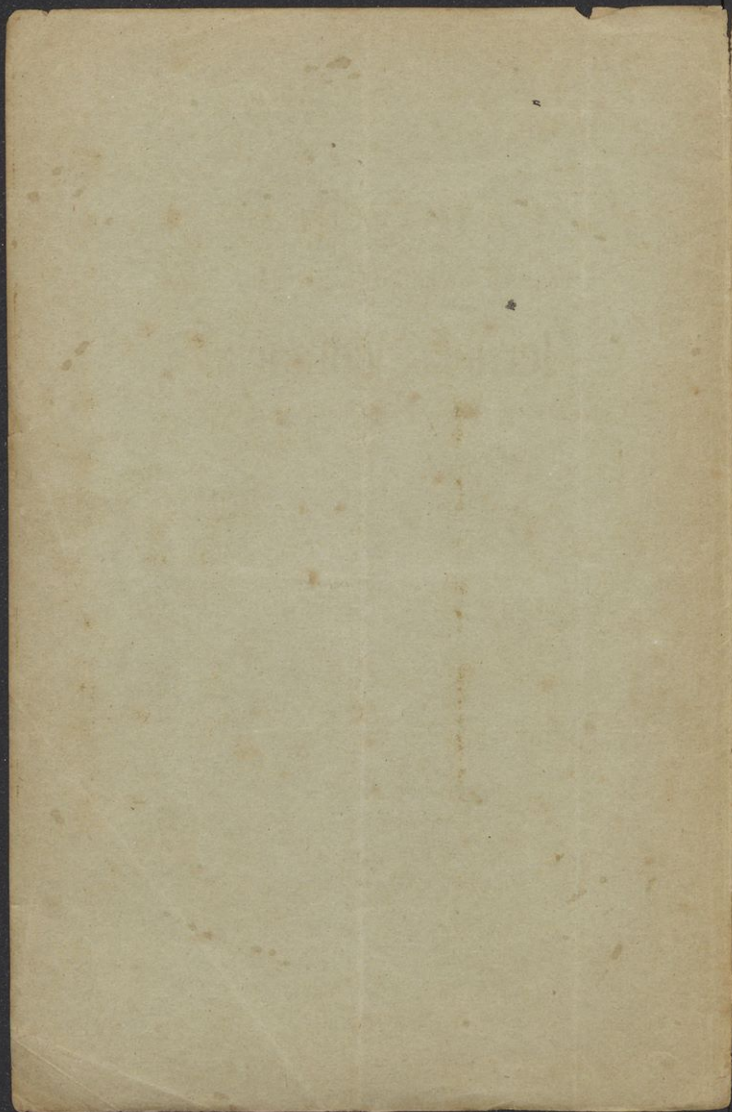

45632

GOVOR

o pogrebu premilostljivega knezoškofa

Jerneja Vidmarja,

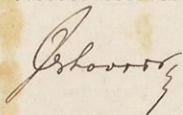
bivšega knezoškofa Ljubljanskega, doktorja
sv. pisma itd. itd.

Govoril kanonik

dr. Janez Gogala,

21. maja 1883 v Kranji. *)

(Ponatis iz „Zgodnje Danice“.)

V LJUBLJANI.

Natisnili J. Blasnikovi nasledniki.

1883.

*) bil navzoči pri pogrebu.

45632

Blagor mertvim, kateri v Gospodu umerjó.
Razod. 14. 13.

Modri kralj Salomon pravi: „Vse ima svoj čas in vse pod nebom prejde ob svojih časih. Je čas rojstva in čas smerti; čas saditi in čas rovati, kar je bilo sajenega; čas jokati se in čas smejati se“ .. (Pridigar 3, 1. 2. 4.) Prišli so za nas dnevi žalosti in britkosti, moramo jih sprejeti v duhu pokoršnosti in udanosti ter jih porabiti v svoj dušni blagor. Nahajamo se sedaj v naj lepšem spomladanskem času, narava je na verhuncu svoje lepote in svojega kinča, vse zelení in cvetè, na milijone različnih cvetlic povzdiguje ponosno svoje glavice proti nebu; lepši so kakor Salomon v vsi svoji kraljevi blišobi; toda vse te krasotice imajo vpisane pomenljive besede: Še malo časa, in ne bote me več vidili. Ne le cvetlica, sadno drevo; veličastna cipresa tukaj leží, ki je bila dolgo časa v Gospodovem vinogradu v čast in veselje, in nas opominja z gniljivimi besedami: Še malo časa, in ne bote me več vidili. Spominjam se tu prav živo beséd preroka Izajija, ki pravi: „Vse meso je seno in vsa njegova slava kakor cvetlica na polji. Seno se je posušilo in cvetlica je obletela, ker je Gospodova sapa vanjo pihnila“ (40, 6. 7). Bridke so besede, katere tu povdarja prerok, a resnične so, poterjuje jih današnji dan, čutim jih tudi jest ta trenutek, ko iz globočinè serca zdihnem: Premilostljivega gospoda Jerneja Vidmarja ni več!

Želel bi sedaj mogočno povzdigniti svoj glas, da bi tužni trombi enak donel po hribih in dolinah, po mestih in vaséh ter povsod naznanil prežalostni dogodek, in svest sem si, da bi milo odmeval v mnogoterih sercih prijateljev in častivcev. Tolaži in okrepcuje nas v preveliki žalosti opravičeno in sladko upanje, da se je preblaga duša, ki je začasno zapustila trohljivo telo, že preselila v pravo domovino večnega veselja. Sv. Janez, evangelist in prerok je slišal glas z neba, ki pravi: „Blagor mertvim, kateri v Gospodu umerjó.“ Tem srečnim po vsi pravici prištevamo premilostljivega bivšega knezoškofa, katerega življenje po božji previdnosti bivši postavljeno na svetilnik, je vsim dobro znano. Ne bom na drobno popisoval pobožnega življenja, ki je doseglo celih 80 lét, ne bom razlagal, koliko so k temu pripomogli pobožni starši, vzlasti skerbna mati, ki je s plamtečo gorečnostjo seme sv. vere in keršanskega življenja pokladala v mlado in rahlo serce, ne bom slikal pridnosti in nravnosti izglednega mladenča; samo dve prednosti visokorodnega gospoda hočem oziraje se posebno na škofovsko čast, kolikor se da v kratkem času, v blagi spomin pojasniti.

Sv. Avguštin pravi: Učenost brez ljubezni se napihuje, ljubezen brez učenosti zaide, učenost z ljubeznijo spodbuja. Ta učenik povdarja oboje: učenost in ljubezen. Te prednosti ste toliko bolj potrebni, kolikor večji je duhovska čast in oblast, ste tedaj posebno višjemu pastirju neobhodno potrebni. Učenost pa je različna. Preiskujejo učeni vse stvari na zemlji, pod zemljo in na nebu in vsi pravijo, da išejo resnice. Ta učenost obsega pač mnoge reči, tudi je v vseh rečéh resnica, če se tako spoznajo kakor so, vendar pa v rečéh ni cela, ni polna, ni najvišja resnica. Kaj nam pomaga, ako poznamo tudi vse reči, pa ne vemo od kod so in zakaj so? Človeški duh zato ne miruje, dokler ne najde

najvišje resnice, Gospoda in Gospodarja vseh reči. Ko bi mi vse vedeli, kar so modri in učeni celega sveta spisali, ko bi mi vse jezike govorili, vse umetnije in vednosti razumeli, vse skrivnosti narave odkrili; ako ne poznamo pa Gospoda, ki edini vse teme osvetljuje, je vsa naša učenost brez posebne veljave in vrednosti. Akoravno nas pa že zdrava pamet pelje k Bogu, je tudi božje spoznanje nepopolno, kakor je nepopolna in omejena naša pamet. Boga, neskončnega bitja, ne spoznamo prav, če nam Bog sam ne pové, kakšno je njegovo bitje, kakšne so njegove lastnosti. Ko je kervoločni Asklepijad bil dal povelje svetega Romana mučiti, je neki otrok na materinem naročji povzdignil glas, rekoč: Jezus Kristus je pravi živi Bog. Poln togote pravi trinog: Kdo ti je to povedal? Otrok odgovori: moja mati, in na vprašanje, kdo je to povedal materi, pravi otroče: Bog. Zares, vse resnice imamo od svoje matere, sv. katoliške Cerkve, mati pa jih je dobila od Boga Jezusa Kristusa, ki jo je vstanovil. Glejte, tukaj je terdna podlaga resnice, tukaj je nepremakljiva skala nebeške modrosti, na tej podlagi dviguje se imenitna, veličastna učenost, katero imenujemo božje ali teologično znanstvo. To preobširno polje nebeške modrosti obsega vse, kar je Bog razodel in kar je k našemu zveličanju potrebno. Ravno v tej pravi sveti učenosti se je visoki ranjki gospod tako odlikoval, da ga smemo slovečega učenjaka imenovati. Vsled nenavadne učenosti postali so predniki pazljivi na mladega učenega gospoda in odmenili so ga za imenitniše službe. Bil je tedaj le ma'lo časa v Šent-Rupertu za kapelana, kjer je nekdanji goreči pastir še vedno v dobrem spominu, podučeval je tudi bogoslovce na Ljubljanskem učilišču; a kmalo bil je poklican na Dunaj in imenovan za pridvornega kapelana. Ob enem postal je tudi gospod vodja višjega obrazujočega zavoda, kjer se zbirajo odlični duhovniki

vseh škofij celega cesarstva, da se o teologičnih vedah bolj temeljito urijo. Delal in trudil se je visokorodni ranjki v tej častni službi 23 let, imel je priložnost iz bogatih zakladov svoje učenosti deliti drugim duhovnikom in jih poterjevati o preimenitnem poklicu. Koliko je škofov, prelatov, profesorjev, ki so zveršili svoje študije pod vodstvom tega učenjaka in so sedaj v raznih škofijah cesarstva stebri sv. Cerkve; tudi navzoči prevzišeni knezoškofi, ki so nas s svojim prihodom jako razveselili, niso prišli samo počastit bivšega knezoškofa, ampak tudi nekdanjega nepozabljivega vodja. Velika učenost prevzišenemu gospodu ni bila samo v čast in korist, temveč tudi v zveličanje po besedah preroka Danijela, ki pravi: „Kteri so pa bili učeni, se bodo svetili, kakor nebesna svetloba, in kteri jih veliko podučujejo v pravici, kakor zvezde na vse večne čase“ (12, 3). Opravičeno je tedaj naše upanje o ranjcem premilostljivem gospodu in potolaženi rečemo: „Blagor mertvim, ki v Gospodu umerjo!“

Sv. Avguštin pa ne povdarja samo učenosti, ampak tudi ljubezen. Naj globokejša učenost brez ljubezni nima nobene cene in veljave. Sv. Pavel piše v listu do Korinčanov: „Ko bi človeške in angelske jezike govoril, ljubezni pa bi ne imel, bi bil kakor bučeč bron ali zvoneč zvonec (I. 13, 1). Kakor je zemlja brez solnca ali telo brez duše, tako je naše življenje brez ljubezni. Ljubezen vse druge čednosti olepšuje in oživlja, ona jim podeli večno ceno in popolnost. „Zdaj pa ostanejo vera, upanje, ljubezen, to troje; naj veči med temi je ljubezen,“ pravi sv. apostelj v navedenem listu (13, 13). Tej kraljevi čednosti mora vse služiti, torej tudi učenost. Bolj ko učeni človek Boga spoznava, bolj ga mora ljubiti, zvestejše in gorečnije mu mora služiti. Kolikor veči je dalje oblast v cerkvi, ravno v tisti meri mora tudi ljubezen rasti. Prav živo nam Jezus Kr.

sam razodeva kako je sv. ljubezen oblastnikom potrebna. Ko je hotel sv. Petra izvoliti poglavarja svoje Cerkve, ga je trikrat vprašal, če ga bolj ljubi kakor vsi drugi aposteljni, in ko Gospod vtretjič zasliši iz Petrovih ust slovesno zaterditev ljubezni, mu podeli najvišjo cerkveno oblast.

Serčno smemo terditi, da je bila v blagem sercu premilostljivega ranjcega ljubezen do Boga in bližnjega globoko vkoreninjena. Že v mladem sercu nadepolnega mladenča vladala je le ena želja: posvetiti vse moči najvišjemu gospodu, in ko se približa željno pričakovani čas nove maše, daroval je ta od Gospoda poklicani duhoven svojo bistro glavo, svojo angelsko nedolžnost, svojo prostost z naj večim veseljem nebeškemu Očetu. Kdor pa ne le, da nastopi duhovski stan z naj boljim namenom, temuč tudi spolnuje vseskozi njegove težke dolžnosti, — kdor ohrani visoko čast tega stanú nad 50 lét neomadežano; o tem zvestem služabniku moramo reči, da ima posebni dar svete ljubezni. Kakor ljubezen do Boga imeli so ranjki knezoškof tudi priserčno ljubezen do bližnjega, ki se je razodevala v posebni dobrohotnosti in darežljivosti. Pri zmérnem in samotnem življenji so prevzvišeni gospod le malo potrebovali za-se, toliko več delili so potrebnim, posebno velikodušno delili so obilne darove tam, kjer so zasledili sramožljivo in boječo revšino. Ker se je to godilo navadno le na tihem, da levica ni vedila, kaj dela desnica, bo še le Gospodov dan razgernil dolgo versto blagoserčnih del.

Naj opomnim še eno višjo stopnjo keršanske ljubezni. Laglje darujemo denar kakor sami sebe; kdor sam sebe premaga, zadobi naj večo zmago. Veliko zatajevanje občudovali smo mnogokrat pri ranjkem knezoškofu, ki so vsako razžaljenje, če je tudi globoko v serce segalo in hudo ranilo, vselej iz celega serca odpustili. Iz te goreče ljubezni živeti in delati Bogu v

čas in bližnjemu v blagor, izvirale so tudi tiste zvišene želje, več storiti kot pripuščajo človeške moči. Ker se tedaj marsikteri blagi nameni niso spolnili, vsilila se je želja škofijo krepkejši moči prepustiti. Na drugo dotično prošnjo so sv. oče Pij IX spolnili željo in premilostljivi gospod, potem ko so 15 lét v nevgodni, razburjeni dobi častno vladali Ljubljansko škofijo, se podajo v zaželjeno tiho življenje. Gledé na to priserčno ponižno ljubezen visokega ranjcega gospoda rečem: Blagor mertvim, ki v Gospodu umerjó. Jezus Kristus sam nas tako uči, rekoč: „Kdor mene ljubi, bo ljubljen od mojega Očeta in jest ga bom ljubil in se mu bom sam sebe razodel (Janez 14, 21).

V tem mestu bili so prevzvišeni knezoškof rojeni, v tej cerkvi bili so keršeni, tukaj so zadobili belo oblačilo nedolžnosti in gorečo svečo keršanske ljubezni; terdno upamo, da so v belem oblačilu stopili pred sodnji stol, in da jim sveti večna luč v raju večnega veselja. Preden zapustimo cerkev, želijo premilostljivi gospod od nas slovo vzeti. Tako nas zadnjikrat ogovorijo iz rakve: Zahvalujem se vam vsim za zadnjo ljubezen, ki mi jo skazujete, ohranil sem vam vedno očetovsko ljubezen in prosim vas, skazujte mi tudi vi sinovsko ljubezen v pobožni molitvi. Ako sem katerega razžalil, prosim ga odpušanja iz celega serca. O ko bi vi vedili, kar sedaj jest vem, ko bi vi vidili, kar jest vidim, kako bi se spremenile vaše misli in želje, kako bi hrepeneli po tem, kar je edino potrebno. Storite to in zmanjšali bote mojo odgovornost in zvišali boste moje veselje.

